

УДК 76

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ УРБАНІСТИЧНОЇ ГРАФІКИ

КОСТАНДА Марина

Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, Україна

Надано результати дослідження соціокультурного аспекту урбаністичної графіки та каліграфії. Метою роботи стало визначення візуальних прийомів урбаністичної графіки, застосованих в соціальних вуличних проектах. В ході дослідження розвитку сучасної урбаністичної графіки визначено перелік чинників, які обумовлюють візуальне наповнення урбаністичного простору. На основі аналізу аналогів соціальних проектів встановлено перелік характерних соціокультурних напрямків ефективного впровадження графічних прийомів у візуальний простір міста. Охарактеризовано сутність візуальних прийомів урбаністичної графіки при проектуванні вуличної візуальної мови, яка стає певною кодовою системою спілкування міського суспільства.

Ключові слова: соціокультурна проблематика, урбаністична графіка, анаморфозна графіка, візуальні прийоми, вуличне мистецтво, візуальний простір.

ВСТУП

Найважливіші соціально значимі повідомлення охоплюють вулиці майже кожного мегаполісу, висвітлюючи найгостріші проблеми сучасного суспільства візуальною мовою стріт-арту. Текстова форма трансляції інформації на сьогоднішній день залишається найбільш потужною системою візуальної комунікації суспільства в контексті міського середовища. Вільна форма вуличної графіки та каліграфії дозволяє висловлювати емоційно забарвлені текстові повідомлення, які привертають увагу реципієнтів не тільки своїм змістовним навантаженням, а також авторським використанням художньо-пластичних і типографічних прийомів.

Зауважимо, що суттєві зміни в інформаційній культурі урбаністичного суспільства призвели до значних трансформацій візуального наповнення мегаполісів. Беззаперечно, динамізм процесів урбанізації і глобалізації супроводжується соціокультурними модифікаціями, які впливають на комфортну візуальну комунікацію в межах швидко зростаючого міського суспільства. В свою чергу, стріт-арт-культура активно вживається в насичений інформаційний потік свіжими художніми новаціями, володіючи багатим арсеналом напрямків: графіті, муральне мистецтво, некомерційний плакат, інсталяційне мистецтво тощо [1].

«Бунтівна сила» стріт-артового тексту направлена на створення гучної діалогової комунікації з масовим охопленням цільової аудиторії, провокуючи суспільство до певних дій у вирішенні озвучених проблем [3,4]. Саме в цьому проявляється інтерактивний характер урбаністичної графіки. Боротьба з негативними наслідками, спричиненими процесами глобалізації, комерціалізації і урбанізації постає головною темою візуальних критичних коментарів і зауважень, які прикрашають внутрішній візуальний простір мегаполісів.

Отже, урбаністична графіка постає важливою системою міської візуальної комунікації, яка стає відповіддю на крупні політичні й соціальні кризи і потрясіння. Для сучасної науки в галузі дизайну візуальних комунікацій важливо простежити вплив вуличної графіки із застосуванням ефективних візуальних прийомів, які не тільки акцентують увагу на актуальних соціокультурних проблемах, а також впроваджують засоби їх вдалого вирішення.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Головна мета роботи постає у визначенні візуальних прийомів урбаністичної графіки, застосованих в соціальних вуличних проєктах, що спрямовані на висвітлення і покращення стану соціокультурних проблем.

Для досягнення мети були визначені завдання роботи: проаналізувати приклади ефективного застосування графіки в межах візуального простору мегаполісів світу, визначити і описати візуальні прийоми, що застосовуються вуличними митцями, а також зазначити соціокультурні напрямки типографічних соціальних проєктів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Протягом багатьох років вуличне мистецтво трансформувалось із графіти в соціо-художній рух, що охопив стіни міст по всьому світу в різних візуальних формах. Використані прийоми досі продовжують передавати повідомлення на публічній арені і виступають в якості інструменту пропаганди, а також важливим елементом відображення людського буття [2].

Аналіз аналогів соціальних проєктів посприяв визначенню характерних соціокультурних напрямків ефективного впровадження типографічних прийомів в візуальний простір міст:

- 1) покращення ландшафтно-просторового середовища, реформація промислових зон та районів;
- 2) вдосконалення низьких соціально-побутових умов мешканців неблагонадійних районів з негативним соціальним статусом;
- 3) узгодження насиченості комерційної реклами і зменшення навантаження візуального шуму на городян;
- 4) збереження історичних архітектурних пам'яток: реформування або реставрування;
- 5) висвітлення екологічного стану, а також проблем, спричинених активною фазою розвитку культури споживання;

б) означення проблем економічної нестабільності суспільства: стан кризових економічних показників, проблема зростання тотального безробіття і збіднення міського населення;

7) підйом морально-етичних аспектів соціального життя;

8) пошук зрозумілої візуальної мови, що опирається на національні, етнічні, місцеві особливості урбаністичного соціуму;

9) забезпечення комфортних умов для орієнтування людей з особливими потребами в межах міста;

10) стратегічне формування національної і громадянської свідомості міського соціуму;

11) формування нестандартних шляхів інтерактивної комунікації і діалогових ситуацій для покращення наочних соціальних зв'язків в сучасну електронну епоху і періоду глобальної технологізації.

Встановлено головні візуальні прийоми урбаністичної графіки, використані вуличними митцями в соціальних проектах:

- анаморфозна графіка;
- трафаретна графіка;
- інверсивний візуальний текст;
- етнічна орнаментика;
- експериментальна каліграфія;
- шрифтові техніки (каліграфія, лінтеринг, трафаретна графіка тощо);
- інсталяційна графіка.

Слід зазначити, що вуличні митці застосовують як універсальні візуальні прийоми (просторовий анабіоз, трафаретна техніка, інверсія), так і унікальні (типографічні експерименти з місцевими і етнічними мотивами, а також з унікальним рельєфом певної місцевості).

ВИСНОВКИ

Симбіоз прийомів класичної графіки з візуальними прийомами стріт-артового тексту створює сприятливі умови для авторської трансляції «голосу» урбаністичного суспільства. Передусім текстова мова стріт-арту різноманітна в своїх візуальних проявах: оптична і просторова трансформація шрифтових форм; авторські каліграфічні прийоми, які досягаються завдяки використанню професійних інструментів (балонів, аерозолів, маркерів, пензлів, люмінесцентних фарб); експериментальний лінтеринг; досвід з готовими набірними шрифтами в техніці трафарету, а також шрифтові інсталяції.

В цілому, під час дослідження встановлені і проаналізовані основні візуальні прийоми покращення міського простору засобами вуличної графіки, що застосовуються митцями в соціальних проектах.

Отже, зазначимо, що вулична графіка є симбіозом чітких лаконічних правил класичної графіки й шрифтового дизайну з візуальними прийомами і технічною базою стріт-арту. Адже головне

сміслові навантаження вуличних шрифтових полотен розкривається через зрозумілу візуальну мову, яка стає певною кодовою системою спілкування суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Gleaton K. MLS Thesis Power to the People: Street Art as an Agency for Change / K. Gleaton, 2012 [Electronic resource]. – Mode of access : <https://conservancy.umn.edu/bitstream/handle/11299/133428/Gleaton20Kristina20MLS20Thesis.pdf>
2. Bijoor S. Street Art as a Form of Contemporary Transnational Protest / Shimul Bijoor. 2015 [Electronic resource]. – Mode of access: https://www.academia.edu/25215715/Rebels_with_Paint_Street_Art_as_a_form_of_Contemporary_Transnational_Protest.
3. Tunnacliffe C. The power of urban street art in re-naturing urban imaginations and experiences / Claire Malaika Tunnacliffe // DPU working paper № 182, 2016 [Electronic resource]. – Mode of access : https://www.ucl.ac.uk/bartlett/development/sites/bartlett/files/migrate-d-files/WP_182_Claire_Malaika_T_June_0.pdf
4. Street art, sweet art? Reclaiming the "Public" in public place / [Luca M. Visconti, John F. Sherry, Stefania Borghini, Laurel Anderson] – Journal of Consumer Research, 37(3), 2010 / [Electronic resource]. – Mode of access : https://www.academia.edu/24287873/Street_Art_Sweet_Art_Reclaiming_the_Public_in_Public_Place

KOSTANDA M.

SOCIO-CULTURAL ASPECT OF URBANISTIC GRAPHICS

The paper presents the research results of socio-cultural aspects of urban typography. The purpose was to determine the visual techniques of urban typography that are used by artists in social street projects. In the course of studying the development of modern urban typography, a list of factors determining the visual filling of the urban space was determined. On the basis of the analysis of the analogues of social project, the types of characteristic sociocultural directed to the effective introduction of printing techniques into the visual space of the city were established. The essence and sequence of works are described in the design the street visual language that becomes a well-known coded communication system of urban society.

Key words: *socio-cultural issues, urban typography, anamorphic typography, visual technique, street art, visual space.*